

פרשת חיי שרה התש"פ

"מצווה הבאה לידך, אל תחמיצנה - זריזות"

א. "וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה, מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים, שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה",
(בראשית, כג' - א').

ובפסוק זה, עמדו המפרשים, על הכפילות המשולשת שבפסוק זה,
שהרי, לכאורה היה צריך לומר: "מאה עשרים שנה ושבע שנים",
ומפני מה נאמר, "מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים".

ויעויין ברש"י, שתירץ, וז"ל:

"בת ק' - כבת כ' לחטא, מה בת כ' לא חטאה, שהרי אינה בת ¹ עונשין, אף בת ק'
ללא חטא. ובת כ' - כבת ז' ליופיי".

כלומר:

שטעם הכפילות בפסוק זה -

בא ללמדנו את מעלותיה של שרה אמנו,

שאף בגיל מאה שנים, היתה נקייה מחטא -

כמו בת עשרים שנים.

ואף בגיל מופלג, היו פניה כבת ז' ליופיי.

¹ במאמר "סוף מעשה במחשבה תחלה - השפעת המעשה הראשון", לפרשת "נח". הבאנו, שרק מגיל
מאה נחשב האדם למי שחייב בעונשי שמים.

והסיבה לדבר, היא, שבזמן בריאת העולם, ובזמן ביאת המשיח, כך יהיה.

אולם, אברהם אע"ה, שקיבל על עצמו את כל מצוות ה', נתחייב כבר בגיל כ' בעונשי שמים -

כדין תורה.

ויעויין ב"שפתי חכמים".

ובהמשך פרשתו (בראשית, כד' - אי'), נאמר:

"וְאֲבָרְהָם זָקוּן, בָּא בְיָמַי, וַיְהוֹה בְרַךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכָל",

ובוהר הקדוש², כתב על זה³, **דהיו ימיו של אברהם אע"ה, שלימים ומלאים, בעלייה ביראת שמים.**

עוד מצינו בהמשך פרשתו (בראשית, כד', יב' - כו'): :

"וַיֹּאמֶר, יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדָנִי אֲבָרְהָם, הִקְרָה נָא לִפְנֵי הַיּוֹם, וַעֲשֵׂה חֶסֶד עִם אֲדָנִי אֲבָרְהָם. הִנֵּה אֲנֹכִי נֹצֵב עַל עֵין הַמַּיִם, וּבְנֹת אַנְשֵׁי הָעִיר יֵצְאוּ לְשָׂאֵב מַיִם. וְהִנֵּה הַנֶּעֱרָךְ אֲשֶׁר אָמַר אֵלַיָּהּ הֵטִי נָא כַדָּף וְאֶשְׁתָּהּ, וְאָמְרָה, שְׂתֵה וְגַם גְּמֹלִיף אֶשְׁקָה, אַתָּה הַכֹּחֵף לְעִבְדֶּךָ לְיִצְחָק, וְכֵה אֲדַע כִּי עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדָנִי. וַיְהִי הוּא טָרַם כָּלָה לְדַבֵּר, וְהִנֵּה רַבְקָה יֵצְאת - אֲשֶׁר יִלְדָה לְבְתוּאֵל בֶּן מִלְכָּה אֶשֶׁת נַחֹר אַחֵי אֲבָרְהָם, וְכַדָּה עַל שְׂכָמָה. וְהַנֶּעֱרָךְ טֹבֵת מְרָאָה מְאֹד, בְּתוּלָה, וְאִישׁ לֹא יִדְעָהּ, וְתֵרַד הָעֵינָהּ, וְתִמְלֵא כַדָּה וְתַעַל. וַיִּרְץ הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ, וַיֹּאמֶר, הַגְּמִיאֵנִי נָא מֵעַט מַיִם מִכַּדָּף. וְתֹאמֶר, שְׂתֵה אֲדָנִי, וְתִמְהַר וְתֵרַד כַּדָּה עַל יְדָהּ - וְתִשְׁקָהּ. וְתִכַּל לְהִשְׁקֹתוֹ,

² בראשית, דף קכט' ע"א.

³ וזה לשונו של ה"זוהר הקדוש":

"תא חזי, אברהם אתקריב לגביה, ותאובתיה דיליה הוה כל יומי בהאי,

ולא אתקריב אברהם ביומא חדא, או בזמנא חדא,

אלא עובדוי קריבו ליה - בכל יומי, מדרגא לדרגא, עד דאסתלק בדרגוי.

כד הוה סיב, ועאל בדרגין עלאין כדקא חזי, דכתיב 'ואברהם זקן',

וכדן 'בא בימים', באינן יומין עלאין, באינן יומין ידיעאן ברזא דמהימנותא".

ותרגום דבריו הקדושים:

בא ראה, אברהם התקרב אליו, ותשוקתו היתה כל יום בזה,

ולא התקרב אברהם ביום אחד, או בפעם אחת,

אלא מעשיו קרבוהו - בכל ימיו, מדרגה לדרגה, עד שהתעלה בדרגתו.

כשהיה זקן, ונכנס לדרגות עליונות כראוי, שכתוב 'ואברהם זקן',

ואז 'בא בימים', באותם ימים עליונים, באותם ימים ידועים בסוד האמונה.

ותאמר, גם לגמליך אשאב, עד אם כלו לשנת. ותמהר, ותער כדה אל השקת, ותרח עוד אל הבאר לשאב, ותשאב לכל גמליו. והאיש משתאה לה, מחריש לדעת ההצלים יהנה דרכו אם לא. ויהי כאשר כלו הגמלים לשנות, ויקח האיש נזם זהב - בקע משקלו, ושני צמידים על ידה - עשרה זהב משקלם. ויאמר, בת מי את, הגידי נא לי - היש בית אביך מקום לנו ללון. ותאמר אליו בת בתואל אנכי, בן מלכה, אשר ילדה לנחור. ותאמר אליו, גם תבן, גם מספוא רב עמנו, גם מקום ללון. ויקד האיש, וישתחו ליהנה".

ב. דרשו רבותינו ז"ל (בראשית רבה, ריש פרשתן, פרשה נח, ג') :

"רבי עקיבא היה יושב ודורש, והצבור מתנמנם,

בקש לעוררו, אמר -

מה ראתה אסתר, שתמלך על שבע ועשרים ומאה מדינה. אלא, תבוא אסתר, שהיתה בת בתה של שרה, שחיתה מאה ועשרים ושבע -

ותמלך, על מאה ועשרים ושבע מדינות".

ובמעשה זה, נתקשה הגרא"א דסלר זיע"א⁴, וז"ל:

"דברי חז"ל אלו, אומרים דרשני,

היתכן, שתלמידי רבי עקיבא, נמנמו בשעת שיעורו?

וכיצד ביקש לעוררם, על ידי מאמר זה?

האם על ידי התמיהה שבמאמר?

ובאמת, הא גופא קשיא, מהי שייכות מלכות אסתר - על קכז' מדינות, לשנות חיי שרה?".

ג. ובביאור העניין, ביאר בזה רבינו זיע"א, כדלהלן:

דבכדי לעורר את האדם, לתורה ויראת שמים, צריכים אנו, לצייר לפנינו את הדרגות הגבוהות הקיימים בעולם,

⁴ בספרו הקדוש "מכתב מאלהו", חלק ג', עמודים 21-23.

"ולומר לו, שגם הוא יכול להגיע אל המעלות האלה -

אם רק ישאף לעלייה -

לרומם את עצמו, לקראת המטרות הנעלות".

והנה, אמרו רבותינו ז"ל (תנא דבי אליהו רבה, פרק כה'): :

"כל אחד ואחד מישראל, חייב לומר, מתי יגיעו מעשי - למעשה אבותי, אברהם
יצחק ויעקב⁵ ,"

ומלשון "חייב", נמצינו למדים, דאין הדבר כמליצה בעלמא,

אלא, חוב גמור וגדול עד למאוד,

**שחייב האדם, להתעלות, ולהעפיל, גם לדרגות שאינם נראים לו בשכלו -
כנייתנים להשגה.**

והנה, רבי עקיבא, היה דורש לתלמידיו, בעניינים גבוהים ורמים,

אך דא עקא, שהציבור התחיל להתנמנם -

דהיינו, שאותם עניינים, לא עשו עליהם רושם, בכדי לעוררם להתעלות,

"מחמת השאלה, המרפה את הידים -

האם יש לדברים רמים אלה, שייכות גם אלי -

הרי כה גבוהים ונשגבים הם?

ביקש רבי עקיבא לעוררם, שדוקא ההתבוננות בדברים רמים, תדרבנם לעלייה,

ואמר: "מה ראתה אסתר" וכו', כלומר, מאסתר נלמד יסוד זה -

כי היא הגיעה לרום המעלה, רק מתוך התבוננות, בחיי שרה אמנו ע"ה".

אמרו רבותינו ז"ל (מגילה, טו' ע"א): :

" ויהי ביום השלישי, ותלבש אסתר מלכות⁶ - בגדי מלכות מיבעי ליה,

⁵ וכן הוא ב"ליקוט שמעוני", פרשת "ואתחנן", רמז תתל'.

⁶ אסתר, ה' - א'.

אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, מלמד שלבשתה רוח הקדש,
כתיב הכא, 'ותלבשי'. וכתיב התם (דברי הימים, א', יב' - יט'), 'ורוח לבשה את
עמשי'".
ומדברי רבותינו אלו, נמצינו למדים, שמידת המלכות, ומדרגת רוח הקודש, זהות
הן.

והנה, גדר "מלכות" אמיתית, היא:

"להמליך את הקב"ה על העם,
להביא את כולם, לידי הכרה, שהקב"ה הוא מלך על כל הארץ,
וכל הצלחתינו ואושרינו, הם להיות עבדיו ...
אם ישראל יהיו דבוקים ב-ה' -
אז גם הגויים יכנעו בפניהם, וישתעבדו לתכליתם ...
זוהי המלכות האמיתית".

וגדר מעלת "רוח הקודש", היא:

שהאדם, יראה גם בדבר הדומם, את תוכנו הרוחני,
ואת תפקידו וחלקו, בתכלית הבריאה,
בכדי להרבות כבוד שמים.
וממילא:

כאשר רואה האדם, בכל דבר ודבר בבריאה, כלי המרבה כבוד שמים -

ומתנהג במעלת "רוח הקודש",

אזי, הוא מתנהג במידת "מלכות" -

כיוון, ש"הוא משעבד את הכל, למלכות שמים, והכל נשמע לו".

ולפי זה, יתבאר לנו, עניינה של אסתר, כמין חומר:

"כשאסתר, היתה צריכה להיכנס אל אחשוורוש,

ולשעבד אותו, לרצונה,
התעלתה, למדרגת רוח הקודש,
וזכתה, לגלות את פנימיות כל הענין, ולראות בו, אך את רצון ה'.
ממילא, זכתה למלכות האמיתית,
ואחשורוש, היה לעבד לה,
ומילא את רצונה.
כיצד ואיך, התעוררה לעלייה זו?
היא התבוננה בשרה אמנו ע"ה".
ובריש המאמר, כתבנו, שהיו שנותיהם של שרה, שלימים במעשים טובים,
ובעלייה מתמדת ביראת שמים -
"שרה, שיעבדה כל רגע מחייה, וכל ניצוץ מכוחה, לעבודת ה', ולא השאירה
כלום לשליטת היצר הרע -
זוהי מידת המלכות האמיתית.
בשלמותה של שרה, הסתכלה אסתר, ואמרה -
מתי יגיעו מעשי, למעשה אבותי,
היא ראתה ב-קכז' מדינות, רמז, לשני חיי שרה התמימות -
והבינה, שאם תגיע למידת מלכותה של שרה, תזכה למלכות האמיתית על קכז'
המדינות, וכולם ימלאו את רצונה.
כך עורר רבי עקיבא, את הציבור המתנמנם, שלא התעניין בדברים הרמים
שדרש לפניהם -
כי נראו להם, דברים נשגבים למדי,
הוא הוכיח להם, שהשואף לעלייה, מוצא בכל מקום -
ומכל שכן, בדברים הרמים -
רמזים, וסיועים לעלייה".

ד. אחר שנתבאר ונתברר לנו, שמכל דבר רם ונעלה, יכול האדם, ללמוד ולהסיק מסקנות אל עצמו,

וכפי שלמדנו, מתיאור שנות חייה של שרה אמנו ע"ה, ומתיאור ימי זקנותו של אברהם אע"ה - המפורטים בריש פרשתו,

וכפי שכבר קדמתנו אסתר המלכה, ולמדה זאת,

שומא אף עלינו, ללמוד, להבין ולהשכיל, מדרכיה של שרה אמנו ע"ה, ומדרכיו של אברהם אע"ה, ואף מדרכיו של אליעזר הצדיק - עבד אברהם אע"ה.

אמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה, פרשה ס', ח'): :

"אָמַר רַבִּי אֶחָא, יָפָה שִׁיחַתָּן שֶׁל עֲבָדֵי בְּתֵי אַבוֹת, מִתּוֹרָתָן שֶׁל בָּנִים,

פְּרָשְׁתוּ שֶׁל אֱלִיעֶזֶר, שְׁנַיִם וְשָׁלֹשׁ דְּפִים הוּא אוֹמְרָה וְשׁוֹנָה,

וְשָׂרָץ מְגוּפֵי תוֹרָה, וְאִין דָּמוּ מְטֵמָא כְּבָשְׂרוּ - אֶלָּא מְרַבּוּי הַמְקַרְא".

ונראה, דבמעשה אליעזר, מונחת ביתר שאת, קניין מידת הזריזות,

דהנה, במאמר הכתוב (פרשתו, כד' - יז'), "וְיִנְרָץ הָעֶבֶד לְקַרְאָתָהּ, וַיֹּאמֶר, הִגְמִיאִנִי נָא מְעַט מִים מִכַּדָּךְ" -

יש להתבונן -

לשם מה רץ,

בשלמא, רבקה, כאשר ראתה לפניו, איש הזקוק להכנסת אורחים ולעזרה, רצה לקיים מצוות אלו,

ברם, אליעזר, מה צורך יש בריצתו.

אלא, דכיוון שהיה אליעזר, שלוחו של אדם - אדם הגדול בענקים⁷ - אברהם אע"ה, ושלוcho של אדם כמותו⁸, וחזקה שהשליח עושה שליחותו⁹,

⁷ פסיקתא רבתי, פיסקא ז'.

⁸ כמבואר במסכת קידושין, מא' ע"א.

⁹ עירובין, לא' ע"ב, לב' ע"א. נזיר, יב' ע"א. גיטין, סד' ע"א. חולין, יב' ע"א.

אמר, היות וכאשר אני נמצא בחרן - כביכול אף אברהם אע"ה כאן, והיות, ועושה עמי הקב"ה, ניסים שאינם ניתנים לתיאור - בקפיצת הדרך וכיו"ב, כאשר היה עושה לאברהם עבדו, ממילא, חייב אני להזדרז, זירוז רב ועצום, לבל החמיץ את השעה. כי בהחמצת השעה, אף ברגע קטן ביותר, עתיד האדם לאבד את כל עולמו, ועתיד להחסיר משלימות מעשיו.

ה. ישנם בני אדם, אשר נותנים, מסייעים, ועוזרים ליצר הרע, לנהלם ולהנהיגם, וכפי שנבאר להלן:

אותו היצר הרע, אשר הוא השטן והוא מלאך המוות¹⁰, ואשר מלווה את האדם, מיום לידתו, ועד זיבולא בתרייתא, כאשר רואה את האדם, מתחזק ומתגדר בעניינים אלו, הוא דואג להזכיר לו מאמר חז"ל, שאין שייכותו לכאן -

אך לולי ההתבוננות בו, מדמיין לנו היצר הרע, ששייכותו אך ורק לכאן היא.

אמרו רבותינו ז"ל (עירובין, יג' ע"ב):

"כל הדוחק את השעה, שעה דוחקתו,

וכל הנדחה מפני שעה, שעה עומדת לו".

וביאור הדברים, ע"פ דברי קודשו של רש"י ז"ל:

"כל הדוחק את השעה" - "מתנגע להעשיר ולהתגדל, ורואה שאינו מצליח, ואף על פי כן, חוזר והולך למרחקים, ומכניס עצמו לגבוהות",

אזי, "שעה דוחקתו", והיינו, שאותו זמן שנקבע לו בשמים, שיצליח, מתרחק והולך ממנו, על ידי שתטרף לו השעה.

"וכל הנדחה מפני שעה", שנותן לזמן לעשות את שלו,

"שעה עומדת לו" - "לאחר זמן, עתידה לעמוד לו, שעה מצלחת".

¹⁰ בבא בתרא, טז' ע"א.

ואם כן, יאמר היצר הרע לאדם, לשם מה לך לטרוח, לשם מה לך לרדוף אחר
התורה והמצוות,

והלא, לא הוכשרה השעה לכך,

שב והמתן, עד שתוכשר השעה.

ברם, העובד את ה' באמת, תשובתו בצידו:

במילי דעלמא, צריך האדם לכך,

במילי דעלמא, על האדם לשבת ולהמתין, שתוכשר השעה.

אך במילי דשמיא, הן הדבר פוגע בשלימות המעשה,

ועלי, לרדוף אחר אותם המצוות, לבל החמיצם.

ו. ומה נעמו בזה, דברי הרב הדומה למלאך ה' צבקות, הגה"ק רבינו אליעזר
פאפו זיע"א, וז"ל ¹¹ :

"זריזות, נאמר על מצות עשה, ועניינו לחוש הרבה על המצות, פן ואולי לא יהא
בידו לקיימה,

ומתוך כך, זריזין מקדימין למצות ¹², כי לא ידע האדם את עתו,

ומרגע לרגע, כמה מניעות, וכמה עיכובין, וכמה פתויי היצה"ר, יכולין להזדמן,

ומי שמחבב את המצוה, כאשר ראוי לחבבה - מאלפי זהב וכסף - ומכל חיי
העולם הבא, לבו בווער כאש, ולא ישקוט האיש, עד עשותו אותה,

וחושש, על א' מני אלף, פן יארע לו איזה מניעה.

ועל כן, אמרה תורה ¹³, 'מצוה הבא לידך, אל תחמיצנה',

והן בכלל הזריזות ...

¹¹ בספרו הקדוש "פלא יועץ", ערך זריזות.

¹² פסחים, ד' ע"א.

¹³ מכילתא, פרשת "בא", פ"ט.

נמצא, שמי שהוא זריז - נשכר, ומי שאינו זריז לחוש חששות רחוקות - הוא נפסד".

ז. והנה, במסכת יבמות (סב' ע"ב), הביאה הגמרא:

"אמרו, שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא - מגבת עד אנטיפרס,

וכולן מתו בפרק אחד,

מפני שלא נהגו כבוד זה לזה.

והיה העולם שמש - עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם -

ר"מ, ור' יהודה, ור' יוסי, ורבי שמעון, ורבי אלעזר בן שמוע -

והם הם העמידו תורה אותה שעה.

תנא, כולם מתו מפסח ועד עצרת,

אמר רב חמא בר אבא, ואיתימא ר' חייא בר אבין, כולם מתו מיתה רעה, מאי

היא - א"ר נחמן, אסכרה".

והנה, אותם תלמידי רבי עקיבא, שלמדו ממנו, שמכל דבר רם ונעלה, יכול

האדם ללמוד,

לא נהגו כבוד זה בזה -

לא הפנימו, שכל אחד ואחד מהם, הוא ספר מוסר לזולתו,

לא השקיעו את עצמם, בעבור זולתם.

ח. ידועה ומפורסמת, קושיית רבותינו מפרשי הש"ס ובעלי המוסר, מפני מה

מתו תלמידי רבי עקיבא, דווקא בין פסח לעצרת,

דווקא, בימי ספירת העומר.

והלא, אותו עניין של "לא נהגו כבוד זה בזה", לא היה רק בימים אלו,

עניין זה, היה, הנהגה שנהגו בה אף קודם לכן.

ותירץ בזה, הגה"ק רבינו שלמה הלוי אלקבץ זיע"א¹⁴, כדלהלן:
דהנה, ידוע מרבותינו זיע"א, דבימי הספירה, מתנוצצים בעולם, אורות של
הכנה לקבלת התורה,
ואורות אלו, הינם, לטוב ולמוטב,
ישנו אדם, שיזדכך בהם,
ומאיזך, ישנו אדם, שיסתכן מהם.
המנצל את אותה עת רצון, אינו נשאר בקטנותו, ואינו מחמיץ את המצוות אשר
הנהיג לידו,
הרי הוא (משלי, כ"ב - כ"ט), "אִישׁ מְהִיר בְּמִלְאָתוֹ, לִפְנֵי מַלְכִים יִתְנַצֵּב".
ואשר, אינו מנצל את אותה עת רצון, נשאר בקטנותו, ומחמיץ את המצווה,
וממילא, יוצר קטרוג, עצום וגדול, באשר ברח מאור זה.
והוא, אשר היה אצל תלמידי רבי עקיבא, שכיוון שלא ניצלו את אותה עת רצון,
לא זכו להגיע לידי שלימות המעשה,
הן, ביום הדין של חג השבועות, שהיה באותה שנה,
והן, ביום הדין הגדול והנורא.
והדברים, גדולים ועצומים, ואשרי העומד על סודם.
ט. והנה, בעניין זמן מיתתם של תלמידי רבי עקיבא, נתקשה אף רבינו
המהרש"א זיע"א, וביאר בזה באופן אחר, וכדלהלן:
דתלמידי רבי עקיבא שמתו בין פסח¹⁵ לעצרת, לא מתו בגלל חולי שבא עקב פגעי
הזמן, אלא, רק בעבור עניין "שלא נהגו כבוד זה לזה",

¹⁴ בעל ספר "מנות הלוי", על מגילת אסתר. ומחבר הפיוט הקדוש, "לכה דודי".

הובא בספר "חכמת מצפון", בראשית ב', מאמר תסא', עמוד רסא', משם ספר "מעייני החיים".

¹⁵ עיין במסכת יבמות, סב' ע"ב.

דהנה, במסכת שבת (קמז' ע"ב) למדנו, "אמר שמואל, כולו שקייני, מדיבחא ועד עצרתא, מעלוי",

והיינו, שכל משקי הרפואה, טובים לו לאדם לצורך בריאות גופו, בזמן שבין פסח לעצרת -

ולפיכך, לימדנו רבותינו ז"ל, שזמן מיתתם של תלמידי ר"ע היה בין פסח לעצרת, בכדי ללמדנו - שכל מיתתם היתה רק בעבור שלא נהגו כבוד זה בזה.

ואפשר, דאף הוא סבר כדברי מוהר"ש אלקבץ זיע"א, רק שחידד הדברים, שהראייה לזה שמתו מחמת הקפידא שלא נהגו כבוד זה בזה - בזמן זה דווקא, הוא -

ללמדך, שזמנא קא גרים, שתהיה הקפידא על כך שלא נהגו כבוד זה בזה, גדולה ביותר -

מחמת, שלא נצלו את אותה עת רצון, אשר בה אורות קבלת התורה בקדושתה ובטהרתה, גדולים ביותר.

והוא, המבואר במסכת שבת (פח' ע"ב):

"למיימינם בה, סמא דחיי. למשמאילים בה, סמא דמותא".

דאלו שמנצלים את אותה עת רצון, אשר הם בבחינת "מיימינים בה", נעשית להם תורתם, כסם החיים,

אך אלו שאינם מנצלים את אותה עת רצון, אשר הם בבחינת "משמאילים בה", נעשית להם תורתם, כסם המוות -

ולפיכך, מתו תלמידי רבי עקיבא, ואינם, כי לקחם ה'.

ל. ולאור המבואר בדברינו, נמצינו למדים:

כי לא שייכת כלל וכלל, הטענה, מעלה זו - אינה שייכת בי,

כי כל גדול וגדול, אשר לו מעלה גדולה - ככל שתהיה, מהווה לנו דוגמא וספר מוסר, היאך עלינו לנהוג.

וכמו כן, צריך האדם ליהרר, זהירות גדולה ביותר, שלא לפספס את המצוות הנקרות לדרכו, בזריזות יתירה, כי מי יהיה ערב לכך, שיוכל לעשותם, ושלא יאבד את זמנם. ובפרט, בזמנים אשר בהם יורד השפע לעולם - כאשר לא ינצלם האדם, הוא מושך על עצמו משטין ומקטרג. והם דברי רבותינו (תדא"ר, פכ"ה), "חייב אדם לומר, מתי יגיעו מעשי, למעשה אבותי - אברהם יצחק ויעקב", כי "חובה" זו, אינה כמליצה בעלמא, אלא, "חוב" גמור, המוטל על האדם, בכל זמן ועת - להפנימו, ולקובעו לעצמו - הלכה למעשה. והנה, כתב¹⁶ הגה"צ רבי רחמים נאהורי זיע"א, וז"ל:

**"כלתה ונכספה נפשי, למצוא אדם,
אשר יתאם לו שם אדם,
עוד לא מצתיו לאותו אדם,
הלואי והייתי אותו אדם,
אז בחלומי, והנה אמר לי אדם -**

¹⁶ בזמן היותי בראש השנה, דשנה זו - ה'תש"פ, בעיר פריז שבמדינת צרפת, עת שימשתי שם כשליח ציבור, בקהילת קודש "למד", בראשותו של דודי הרה"ג ר' אבנר איבגי שליט"א - המוסר נפשו להעמדת התורה הקדושה - בקדושתה ובטהרתה,

נתוודעתי לספרו של הגה"צ רבי רחמים נאהורי זיע"א, שו"ת "רחמיך רבים",

הגה"צ זיע"א, שימש כרבה של העיר בון במדינת אלג'יר, ולאחר מכן, כרבה של העיר פריז,

מכתב זה, שנביא כעת:

נכתב בשעתו, כמכתב חיזוק, לתלמידו כבנו, מו"ר הגה"צ רבי יהושע ברכץ שליט"א, ראש מוסדות "שיבת עץ חיים ליוצאי צרפת" - בעיר בני ברק.

זאת תורת האדם,

אם באוהל ימות האדם -

אז יתאם לו שם אדם".

ונראה, שהזוכה להמית את עצמו באהלה של תורה, ואשר יתאם לו שם אדם, הוא האדם השלם, הזוכה לנצל את הזמנים, אשר בהם "עת רצון" יורד לעולם. יתן ה' יתברך, שנזכה לקיים דברים אלו בתכלית השלימות, ובשלימות המעשה, אמן.